

ברית בין הבתרים

(בראשית פרק טו)

1. בראשית רבה מג ג:
"רבי יהודה אמר: אברהם היה משליך עליהם עפר והוא נעשה חרבות. קש ונעשה חצים...
ורבי נחמיה אמר: ... הן היו משליכים חרבות על אברהם ונעשין עפר חצים והן נעשים קש".
2. בראשית רבה מד ו:
"עשרה לשונות [עשרה ביטויים מקראיים] נקראת [התגלות אלוקית]:
נבואה, חזון, הטפה, דבור, אמירה, ציווי, משא, משל, מליצה, חידה.
ואיזו היא קשה שבכולן? רבי אלעזר אמר: חזון. שנאמר: 'חזות קשה הוגד לי'.
רבי יוחנן אמר: דבור. שנאמר: 'דבר האיש אלני הארץ אתנו קשות'.
רבנן אמרי: משא. כמשמעו, שנאמר: 'כמשא כבד יכבדו ממני'.
גדול כוחו של אברהם שנדבר עמו בדבור ובחזון, שנאמר: 'היה דבר ד' אל אברם במחזה'".
3. הרב הירש לפסוק ב:
"אברהם היה הראשון שקראו לד' אדוני שם אדנות נזכר תמיד בפי עבד ד' ונביא.
אדם העובד את ד' והוא כלי שרת ביד ד' הרי הוא קורא לד' אדוני".
4. בראשית רבה מד ט:
"ד' אלהים מה תתן לי – אמר לפניו [אברהם לקב"ה]: רבונו של עולם!
אם עתיד אני להעמיד בנים ולהכעיסך מוטב לי 'ואנכי הולך ערירי'".
5. בראשית רבה שם ח:
"אמר רבי יונתן: שלושה הן שנאמר בהם 'שאל' ואלו הן: שלמה ואחז ומלך המשיח.
שלמה – דכתיב: 'שאל מה אתן לך'. אחז – דכתיב: 'שאל לך אות'.
מלך המשיח – דכתיב ביה: 'שאל ממני ואתנה גוים נחלתך'.
רבי ברכיה ורבי אחא בשם רבי שמואל ברבי נחמן: אנו מביאים עוד שניים מן ההגדה – אברהם
ועקב. אברהם – דכתיב ביה: 'ד' אלהים מה תתן לי', אינו אומר 'מה תתן לי' אלא שאמר לו: 'שאל'.
יעקב – דכתיב 'וכל אשר תתן לי' אינו אומר כן אלא שאמר לו: 'שאל'".
6. רש"י לפסוק ה:
ויוצא אתו החוצה - לפי פשוטו הוציאו מאהללו לחוץ לראות הכוכבים.

1. ישעיהו כא ב.
2. בראשית מב ל.
3. תהלים לח ה.
4. ברכות ז ע"ב: "אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי – מיום שברא הקב"ה את העולם לא היה אדם שקראו להקב"ה אדוני, עד שבא אברהם וקראו אדוני שנאמר 'ויאמר אדני אלהים במה אדע כי אירשנה'.
5. מלכים א ג ה.
6. ישעיהו ז יא.
7. תהלים ב ח.

ולפי מדרשו אמר לו צא מאצטגנינות שלך שראית במזלות שאינך עתיד להעמיד בן, אברם
אין לו בן אבל אברהם יש לו בן וכן שרי לא תלד אבל שרה תלד, אני קורא לכם שם אחר
וישתנה המזל.

דבר אחר: הוציאו מחללו של עולם והגביהו למעלה מן הכוכבים
וזהו לשון הבטה מלמעלה למטה.

7. מהר"ל, גור אריה לפסוק ה:

"דלפי פשוטו קשה, מאי צריך להוציאו החוצה, הרי יכול לומר: לך החוצה".

8. הרב הירש לפסוק ו:

"אילו נאמר כאן 'ויאמן בד' כדרך שנאמר בקריעת ים סוף:

'וירא ישראל ... ויאמינו בד' היה פירושו כך: מאמר ד' אל אברהם נטע אמונה בליבו.

אולם, הרי הוא אומר 'והאמין בד' - אברהם חי באמונתו מיום שעמד על דעתו".

* שמות יד לא.